

Rodovnik Jakoba Aljaža

Jurij Šilc

*Oj, Triglav, moj dom, kako si krasan,
kako me izvabljaš iz nizkih ravan.
V poletni vročini na strme vrhe,
da tam si spočije v samoti srce,
kjer potok izvira v skalovju hladan:
oj, Triglav, moj dom, kako si krasan.*

— Slavin [Matija Zemljič (1873-1934)]

V letu 2002 je minilo 75 let od smrti skladatelja, planinskega pisca in duhovnika Jakoba Aljaža (* 1845, + 1927). O "triglavskem župniku" so bile spisane že številne knjige,¹ a v nobeni ni zaslediti kaj dosti o njegovih prednikih.

Kratek življenjepis Jakoba Aljaža

Jakob Aljaž se je rodil 6. julija 1845 v Zavrhu pod Šmarno goro.² Najprej se je šolal v Smledniku in nato v Ljubljani, kjer je tudi končal gimnazijo. Na Dunaju je pričel s študijem filozofije, vendar se je kmalu preusmeril v bogoslovje, ki ga je študiral v Ljubljani. Mašniško posvečenje je prejel 31. julija 1870. Kot kaplan je služboval v Trziču (1871-1880), nato pa najprej kot župnik na Dobravi pri Kropi (1880-1889) in potem v Dovjem (1889-1927). V letih 1889-1892 je bil tudi okrajni šolski nadzornik. Umril je 4. maja 1927 na Dovjem, kjer je tudi pokopan.

Aljaž se je glasbeno izraževal pri Nedvedu in predvsem pri Antonu Foersterju. Slogovno je bil romantik in je komponiral izključno krajše zborovske skladbe, ki jih označuje spevna in ljudsko občutena melodika, preprosta harmonija in jasna gradnja. Najiskreneje se je izpel v pesmih, ki izražajo domovinsko ljubezen in opevajo slovenske gore.

Dragocena je njegova vloga v razvoju slovenskega planinstva. Aljaž je bil nacionalno zaveden duhovnik in je v tekmi z nemško-avstrijskim planinskim društvom spodbujal gradnjo slovenskih planinskih postojank (Staničeva koča, Triglavski dom, Aljažev dom v Vratih idr.). Na vrhu Triglava je leta 1895 postavil stolp, ki je simboliziral slovensko obvladovanje gorskega prostora. — *Stolp na vrhu Triglava sem 7. avgusta 1895³ napravil na svoje stroške ter ga pozneje podaril Slov. Plan. Društvu.* — Odpiral in popravljaj je številne planinske poti ter pisal planinske spise.⁴

Kaj je o svojem sorodstvu zapisal Jakob Aljaž?

Nekaj besed o svojih starših, očetu Antonu in materi Elizabeti (Špeli) roj. Jarc, je zapisal v sestavku Oris mojega življenja v Planinskem vestniku leta 1923: *Rojen sem bil 6. julija 1845 v vasi Zavrh št. 2 (pri Bačniku) pod Šmarno goro, župnija Smlednik na Gorenjskem. Oče so bili Anton, mati Elizabeta, doma iz Dobrove pri Ljubljani. Imel sem pet bratov in dve sestri. Jaz sem bil četrtojeni otrok. Oče so imeli srednje veliko posestvo in so še nekaj prikupili (skupaj 130 mernikov posestva). Bili so ključar cerkve na Šmarni gori, pobožen mož, dober narodni pevec, branja nevešči, pa imeli so izvrsten spomin. Rojeni so bili leta 1795 ter so ućakali 83 let. Mati so znali dobro brati, imeli so sv. pismo, staro 100 let, in skoraj vse nabožne bukve zadnjih dveh stoletij. Većinoma so podedovali knjige po svojih starših...⁵ Istege leta [1889 – op. p.] so pri meni na Dobravi umrli moja dobra mati...⁶ V dovški*

DRUŽINSKI LIST

MOŽ		ANTON ALJAŽ	
Ime in priimek	ANTON ALJAŽ		
Poklic	kmet		
Rojen	7. 1. 1798	Zavrh pod Šmarno goro 2	
Kršćen	7. 1. 1798	Župnija	Smlednik
Umril	25. 8. 1877	Zavrh pod Šmarno goro 2	
Pokopan	27. 8. 1877	Smlednik	
Oče	Martin Aljaž	Rojen	6. 11. 1763 Zavrh pod Šmarno goro 2
Mati	Neža Žebrov	Rojena	~ 1773
POROKA:		11. februarja 1833 v Smledniku	

ŽENA		ELIZABETA (ŠPELA) JARC	
Ime in dekleški priimek	ELIZABETA (ŠPELA) JARC		
Poklic	gospodinja		
Rojena	4. 11. 1813	Gabrje 3	
Kršćena	4. 11. 1813	Župnija	Dobrova
Umrila	9. 5. 1889	Dobrava pri Kropi	
Pokopana	11. 5. 1889	Dobrava pri Kropi	
Oče	Luka Jarc	Rojen	13. 10. 1780 Gabrje 3
Mati	Marija Zaveršnik	Rojena	15. 12. 1788 Dobrova 15

OTROCI		Ime	Roj. datum	Roj. kraj	Poroka	Smrt
1	JANEZ	2. 4. 1834	Zavrh pod Šmarno goro 2	--	22. 1. 1846	
2	ANTON	15. 1. 1836	Zavrh pod Šmarno goro 2	~ 1860	> 1894	
3	FRANC	11. 4. 1838	Zavrh pod Šmarno goro 2	1. 7. 1863	< 1900	
4	MARIJA	13. 6. 1840	Zavrh pod Šmarno goro 2	28. 1. 1865	31. 10. 1875	
5	URH	6. 7. 1842	Zavrh pod Šmarno goro 2	12. 5. 1869	17. 4. 1885	
6	JAKOB	6. 7. 1845	Zavrh pod Šmarno goro 2	--	4. 5. 1927	
7	JANEZ	16. 11. 1847	Zavrh pod Šmarno goro 2	--	31. 1. 1878	
8	MARJANA	3. 1. 1850	Zavrh pod Šmarno goro 2	--	8. 8. 1850	
9	IVANKA	19. 4. 1852	Zavrh pod Šmarno goro 2	26. 8. 1878	28. 3. 1926	
10	MATEJ	11. 9. 1854	Zavrh pod Šmarno goro 2	--	2. 11. 1873	

Družinski list šmarnogorskega cerkovnika Antona Aljaža in žene Elizabete roj. Jarc

župnijski kroniki je 28. maja 1922 v opombi omenil svojo nečakinjo in gospodinjo Marijo Žagar: ... *Pozneje se je Krajec [kranjskogorski župnik – op. p.] na Dovjem v klanecu ponosrečil ... Drugi dan pa smo ga (jaz in moja stričnica) pripeljali po železnici (v posebnem vagonu) v Ljubljano...* Istega leta je v Planinskih spominih, ki jih je objavljala v Planinskem vestniku omenil še drugo svojo nečakinjo Marico Cvirn: ... *Po otvoritvi Trigl. koč je šlo precej turistov na vrh Triglava, od koder so po mojem optičnem sistemu telegrafirali na Dovje sledeče besede: "Danes [10. avgusta 1896 – op. p.] je 70 potnikov vrh Triglava, vreme krasno, veselje občo." Telegrafiral, to je z loparjem (1 meter dolgim) je mahal učitelj Jeglič, besede telegrama so drugi sestavili šele na vrhu Triglava – na Dovjem pa je z daljnogledom opazovala in zapisovala telegram moja stričnica Marica (pozneje poročena Cvirn); telegram je z Dovške postaje poslala ob devetih v Ljubljano, kjer je bil opoldne že tiskan, ko smo bili mi še na Kredarici.*⁷ Kaj pa smo o njegovem sorodstvu odkrili mi?

Družina Jakoba Aljaža

Dober teden pred pustom, v ponedeljek, 11. februarja 1833, je domači župnik Simon Kavalari v župnijski cerkvi sv. Urha v Smledniku poročil 35-letnega Antona Aljaža, samskega zakonskega sina Martina in Neže roj. Žebrov, iz Zavrha h. št. 2 in (še ne) 20-letno Elizabeto Jarc, samsko zakonsko hčer Luke in Lucije roj. Zaveršnik, iz Gaberij h. št. 3 v župniji Dobrova. Zakonca sta se naselila v hiši ženinevega

očeta, pri Bačniku v Zavrhu pod Šmarno goro. V zakonu se jima je rodilo deset otrok, sedem sinov in tri hčere. Med njimi je kot šesti po vrsti, v nedeljo, 6. julija 1845, "privekal na svet" tudi sin Jakob.

Kako si razložiti dejstvo, da Jakob v orisu svojega življenja omenja le pet bratov in dve sestri? Njegov brat, prvorojenec Janez, je umrl v začetku leta 1846, star še ne 12 let in le dobrih 8 mesecev po Jakobovem rojstvu; njegova mlajša sestra Marjana, pa je umrla kot 7 mesečni otrok, ko je Jakob dopolnil 5 let. Prejkone Jakob zanju ni vedel. Resnici na ljubo tudi ni bil četrtorojeni otrok, pač pa šestorojeni – res pa je, da je bil četrti sin. Tudi pri starosti očeta Antona se je nekoliko zmotil. Oče je namreč umrl v starosti 80 let (rojen je bil 1798). Prav gotovo je Jakoba zavedel vpis v knjigi umrlih (25. avgusta 1877), kjer je navedena napačna očetova starost 83 let.

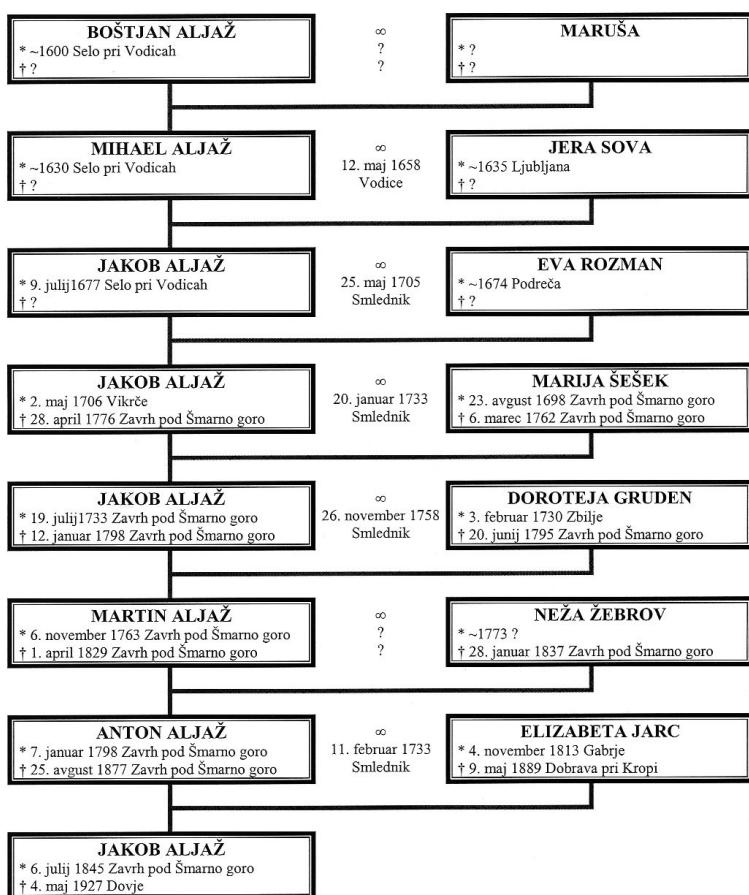
Z upoštevanjem vse omenjenih dejstev smo prišli do zaneslivejšega družinskega lista šmarnogorskega cerkovnika Antona Aljaža in njegove žene Elizabete roj. Jarc.

Aljažev rod

Sedaj, ko smo dobri spoznali družino Jakoba Aljaža, zavrtimo kolo časa nazaj in se sprehodimo po starejših matičnih knjigah.

Neposredni predniki po očetovi strani

Oče Anton Aljaž (* 1798 v Zavrhu, + 1877 v Zavrhu) je bil prvorojenec med šestimi otroki Martina Aljaža (* 1763 v Zavrhu, + 1829 v Zavrhu) in Neže roj. Žebrov (* ~ 1773, + 1837 v Zavrhu). Nežinega rojstnega kraja, kakor tudi časa in kraja njene poroke z Martinom, nam žal ni uspelo odkriti. Sprva je sicer priimek Žebrov, ki se je takrat pojavljal na Podreči obetal, da bomo uganko razvozljali, a žal tudi podrobnejši pregled krstnih in poročnih matičnih knjig župnij Smlednik in Kranj–Šmartin (Podreča je bila takrat razdeljena med obe omenjeni župniji) ni obrodil sadov. Torej ostaja Jakobova babica Neža Žebrov še vedno uganka. Ded Martin je bil edini sin (poleg petih hčera) Jakoba Aljaža (* 1733 v Zavrhu, + 1798 v Zavrhu) in Doroteje roj. Gruden (* 1730 v Zbiljah, + 1795 v Zavrhu). Jakob in Doroteja sta se poročila 26. novembra 1758 v Smledniku. Praded Jakob je bil najstarejši od štirih sinov Jakoba Aljaža (* 1706 v Vikrčah, + 1776 v Zavrhu) in Marije roj. Šešek (* 1698 v Zavrhu, + 1762 v Zavrhu). Jakob se je 20. januarja 1733 priženil k Bačniku v Zavrhu, kjer je živela Marija, vdova po kmetu Juriju Bačniku. Zanimivo je, da je podobno življensko pot prehodil že njegov oče Jakob Aljaž (* 1677 na Selu pri Vodicah, + ? v Vikrčah), ki se je 15. maja 1705 v Smledniku poročil z Evo roj. Rozman (* ~ 1674 na Podreči), vdovo po Simonu Bačniku iz Vikrč. Tako kot se je kasneje njegov najstarejši sin priženil k Bačniku v Zavrhu, se je tudi sam priženil na Bačnikovo kmetijo v Vikrčah. S pra-pradedom Jakobom pa se selimo v sosednjo župnijo Vodice. Pra-praded Jakob je bil namreč najmlajši od najmanj sedmih otrok Mihaela Aljaža (* ~1630 na Selu pri Vodicah) in Jere, hčerke Ljubljčanca Matije Sova.

Neposredna veia iz rodovnika Jakoba Aljaža (I rodovnik)

Zanimiv je tudi podatek, da je Jera pred poroko (12. maja 1658) prebivala v vodiškem župnišču. Najstarejše matične knjige župnije Vodice (krstna in poročna iz leta 1638 ter knjiga umrlih iz leta 1643) nam razkrijejo, da sta si že pred letom 1630 na Selu pri Vodicach ustvarjala družino Boštjan Aljaž (* ~ 1600) in njegova žena Maruša. Med njunimi prav gotovo številnimi otroki (znanih je vsaj pet) je bil tudi Mihael, ki je bil morda celo njun prvorojenec. Mihaela zasledimo tudi v urbarju gospostva Smlednik za leto 1674,⁸ kjer je navedeno, da je Mihael smledniški podložnik, ki plačuje za hišo z vrtom in dvema njivama 1 goldinar 15 krajcarjev in 2 denariča. Žal pa v starejših urbarjih Aljažev ne zasledimo. Sklepamo lahko, da je bil Boštjan kajžar, prav lahko tudi priseljenec v Selo pri Vodicach. S pra-pra-pra-pradedom Boštjanom smo tako tudi dosegli list na neposredni veji rodovnega drevesa "triglavskega župnika" Jakoba Aljaža.

Neposredni predniki po materini strani

Mati Elizabeta Jarc (* 1813 v Gaberjah, + 1889 na Dobravi pri Kropi) je bila prvorojenka (med petimi otroki) kmeta Luke Jarca (* 1780 v Gaberjah) in Lucije roj. Zaveršnik (* 1788 na Dobrovi). Jakobova stara starša sta se poročila 7. junija 1807 na Dobrovi. Luka je bil sin Jurija Jarca (* 1730 v Gaberjah) in Ane roj. Žerovnik (* 1746 v Geberjah), ki sta se poročila na Dobrovi dne, 19. oktobra 1766. Praded Jurij je bil sin Andreja Jarca in Helene. Žal nam nam najstarejše ohranjene matične knjige v župniji Dobrova pri Ljubljani o Juriju in Heleni ne razkrijejo zadosti podatkov za nadaljnje poizvedovanje.

Aljažev rodovnik

Trenutni zbirni pregled priimkov (Tiny Tafel) iz Aljaževega rodovnika, ki obsega 154 oseb v 41 družinah je:

N Jurij Šilc
 A Cesta Cirila Kosmača 51
 A 1211 Ljubljana Šmartno
 A jurij.silc@ijs.si
 D /IBM/
 F Brother's Keeper Windows 6.1
 Z 12 Brother's Keeper MP
 A420 1600:1903 ALJAŽ_____/Zgornje Piriče
 B152 1695:1725 BABNIK\Dobrova/Dobrova
 G635 1690:1730 GRUDEN\Zbilje/Zbilje
 J620 1700:1822 JARC_____/Gabrje
 K520 1695:1725 KANC_____/Dobrova
 R255 1620:1674 ROZMAN\Podreča/Podreča
 S100 1635:1635 SOVA\Ljubljana/Ljubljana
 Z165 1690:1788 ZAVERŠNIK\Golo Brdo/Dobrova
 Z360 1695:1757 ZDEŠAR_____/Brezje
 Š200 1635:1698 ŠEŠEK\Zavrh/Zavrh
 Ž161 1773:1773 ŽEBROV_____/_____
 Ž615 1715:1746 ŽEROVNIK_____/Gabrje
 W 6 Dec 2002

Predstavimo še podrobnejši rodovnik (Ahnentafel) Jakoba Aljaža, ki je dostopen tudi preko spletne strani Slovenskega rodoslovnega društva, in sicer na spletnem naslovu <http://www2.arnes.si/~rzjtopl/rod/zbirka/Aljaz/Aljaz.htm>.

1. **Jakob Aljaž** (* 6. 7. 1845, Zavrh pod Šmarno goro 2; + 4. 5. 1927, Dovje; [] 7. 5. 1927, Dovje)

Starši

2. **Anton Aljaž** (* 7. 1. 1798, Zavrh pod Šmarno goro 2; + 25. 8. 1877, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 27. 8. 1877, Smlednik; oo Elizabeta (Špela) Jarc, 11. 2. 1833, Smlednik)

3. Elizabeta (Špela) Jarc (* 4. 11. 1813, Gabrje 3; + 9. 5. 1889, Dobrava pri Kropi; [] 11. 5. 1889, Dobrava pri Kropi)

Stari starši

4. **Martin Aljaž** (* 6. 11. 1763, Zavrh pod Šmarno goro; + 1. 4. 1829, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 3. 4. 1829, Smlednik; oo Neža Žebrov)

5. Neža Žebrov (* ~ 1773; + 28. 1. 1837, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 31. 1. 1837, Smlednik)

6. Luka Jarc (* 13. 10. 1780, Gabrje 3; oo Lucija Zaveršnik, 7. 6. 1807, Dobrova)

7. Lucija Zaveršnik (* 15. 12. 1788, Dobrova 15)

Pra-stari starši (1. pra-stari starši)

8. **Jakob Aljaž** (* 19. 7. 1733, Zavrh pod Šmarno goro; + 10. 1. 1798, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 12. 1. 1798, Smlednik; oo Doroteja Gruden, 26. 11. 1758, Smlednik)

9. Doroteja Gruden (* 3. 2. 1730, Zbilje; + 20. 6. 1795, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 22. 6. 1795, Smlednik)

12. Jurij Jarc (* 24. 4. 1730, Gabrje; oo Ana Žerovnik, 19. 10. 1766, Dobrova)

13. Ana Žerovnik (* 16. 7. 1746, Gabrje)

14. Primož Zaveršnik (* 6. 6. 1753, Dobrova 15; oo Marija (Maruša) Zdešar, 10. 2. 1779, Dobrova)

15. Marija (Maruša) Zdešar (* 6. 9. 1757, Brezje)

Pra-pra stari starši (2. pra-stari starši)

16. **Jakob Aljaž** (* 2. 5. 1706, Vikrče; + 28. 4. 1776, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 30. 4. 1776, Smlednik; oo Marija Šešek, 20. 1. 1733, Smlednik)

17. Marija Šešek (* 23. 8. 1698, Zavrh; + 6. 3. 1762, Zavrh pod Šmarno goro; [] 8. 3. 1762, Smlednik; I oo Jurij Bačnik, 24. 10. 1717, Smlednik; II oo Jakob Aljaž, 20. 1. 1733, Smlednik)

18. Jurij Gruden (* ~ 1690, Zbilje; oo Eva)

19. Eva (* ~ 1695)

24. Andrej Jarc (* ~ 1700; oo Helena, ~ 1730)

25. Helena (* ~ 1705)

26. Matija Žerovnik (* ~ 1715; oo Urša, ~ 1745)

27. Urša (* ~ 1720)

28. Jože Zaveršnik (* ~ 1720, Golo Brdo; oo Neža Babnik, 7. 2. 1751, Dobrova)

29. Neža Babnik (* ~ 1725, Dobrova)

30. Jurij Zdešar (* ~ 1720, Dobrova; oo Marija Kanc, 18. 2. 1748, Dobrova)

31. Marija Kanc (* ~ 1725, Dobrova)

3. pra-stari starši

32. **Jakob Aljaž** (* 9. 7. 1677, Selo pri Vodicach; oo Eva Rozman, 25. 5. 1705, Smlednik)

33. Eva Rozman (* ~ 1674, Podreča; I oo Simon Bačnik, 4. 1. 1697, Smlednik; II oo Jakob Aljaž, 25. 5. 1705, Smlednik)

34. Mihael Šešek (* ~ 1665, Zavrh; oo Lucija)

35. Lucija (* ~ 1675)

56. Matej Zaveršnik (* ~ 1690, Golo Brdo)

58. Primož Babnik (* ~ 1695, Dobrova)

60. Andrej Zdešar (* ~ 1695)

62. Andrej Kanc (* ~ 1695)

4. pra-stari starši

64. **Mihael Aljaž** (* ~ 1630, Selo pri Vodica; oo Jera Sova, 12. 5. 1658, Vodice)
 65. Jera Sova (* ~ 1635, Ljubljana)
 66. Jurij Rozman (* ~ 1648, Podreča; oo Helena)
 67. Helena (* ~ 1652, Žerjavka)
 68. Jurij Šešek (* ~ 1635, Zavrh pod Šmarno goro; oo Uršula)
 69. Uršula (* ~ 1640)

5. pra-stari starši

128. **Boštjan Aljaž** (* ~ 1600; oo Maruša)
 129. Maruša (* ~ 1600)
 130. Matija Sova (* ~ 1600, Ljubljana)
 132. Jernej Rozman (* ~ 1620, Podreča; oo Marina)
 133. Marina (* ~ 1625)

¹ J. Mlakar: *Jakob Aljaž, triglavski župnik* (PZS Ljubljana, 1953), T. Stroj: *Jakob Aljaž v slovenskem planinskem izročilu* (PD Dovje-Mojstrana, 1980), A. Delavec et al.: *Jakob Aljaž* (PD Dovje-Mojstrana, 1989), J. Svoljšak, Jakob Aljaž: *Dovška župnijska kronika 1889-1923* (PD Dovje-Mojstrana, 1989), S. Klinar et al.: *Aljažev zbornik* (MD Celje, 1993) in I. Sivec: *Triglavski kralj* (Družina Ljubljana, 1994), če omenimo le nekatere.

² Na ta dan je sedaj praznik Občine Medvode.

³ Na ta dan je sedaj praznik Občine Kranjska Gora.

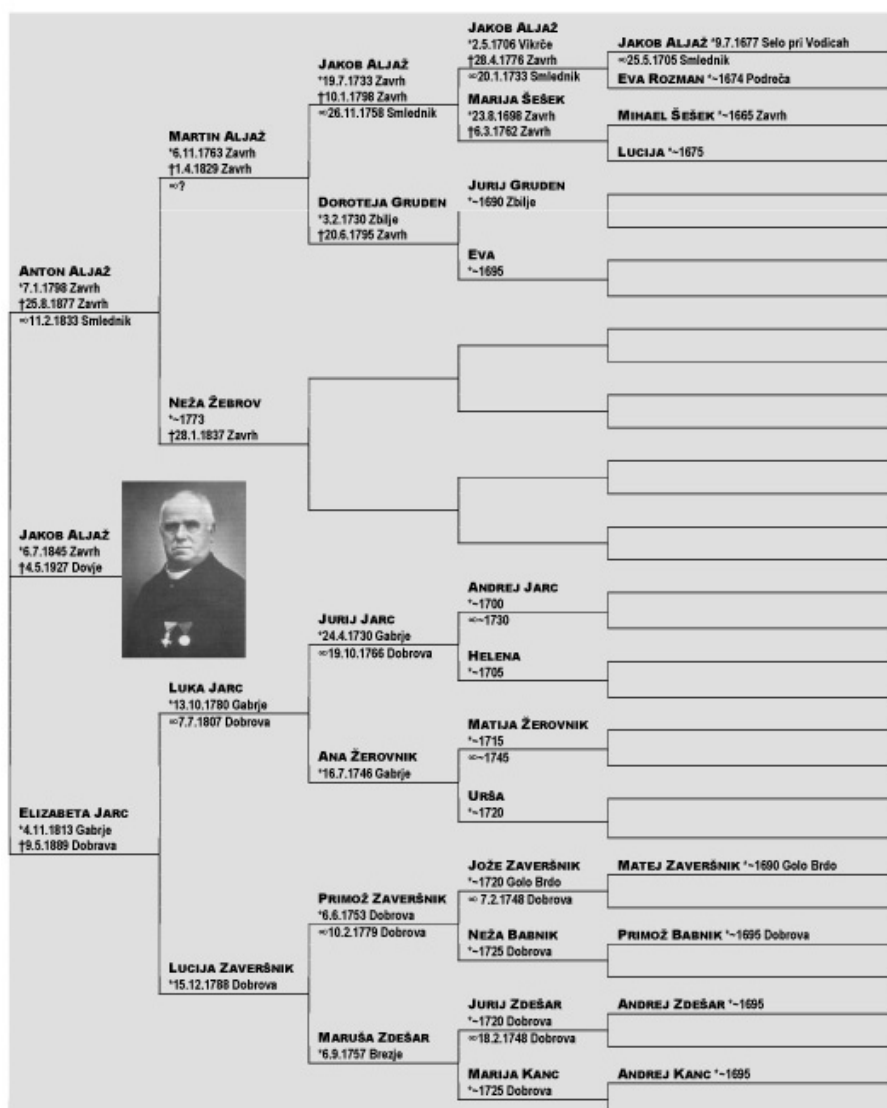
⁴ Enciklopedija Slovenije in Slovenski biografski leksikon.

⁵ Planinski vestnik, let. 23, št. 8, 1923

⁶ Planinski vestnik, let. 23, št. 10, 1923

⁷ Planinski vestnik, let. 22, št. 9, 1922

⁸ ARS, Gospostvo Smlednik, AS 777, Knjige, št. 14

Rodovnik Jakoba Aljaža (V rodovnik, 5 generacij)

Jurij Šilc:

Cesta Cirila Kosmača 51, 1211 Lj. – Šmartno
jurij.silc@jjs.si

Z dovoljenjem Slovenskega rodoslovnega društva
 © 2002 Slovensko rodoslovno društvo
 Drevesa, letn. 9, št. 3/4 (dec. 2002), str. 15-19.